

היכלי תורה

רשת שיעורי תורה

החומר בעלון מתוך
מתיבתא
הגמרא של לומדי
הדף היומי

ערש"ק פרשת ויקהל כג אדר א תשסח ♦ דף היומי בבלי: נדרים ע ירושלמי: יבמות ה

וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העשה בו מלאכה יומת...

ברמב"ן: מפני שלא אמר העושה בו כל מלאכה, כאשר אמר בעשרת הדברות "לא תעשה כל מלאכה", ואמר מלאכה סתם, והנה אפשר שנוציא מן הכלל מלאכת אוכל נפש, כי כן נאמר בחג המצות "לא תעשה מלאכה" ואין אוכל נפש בכלל, ולכך הזכיר בפירוש (לא תבערו אש) שאף אוכל נפש אסור בו.

אלא שעדיין צריך להבין, הא גופא קשיא, מדוע באמת לא אמר הכתוב: כל העושה בו מלאכה.

ונראה לפרש, שהרי כאן ציוה משה רבנו במלאכת המשכן שאסורה היא בשבת, ובכללה של מלאכת המשכן היתה גם מלאכת טווית העזים, שאמרו חז"ל שמעל גבי העזים כשהן חיות היו הנשים חכמות הלב טוות, ובכיוצא בזה אין חייבים בשבת על מלאכת טוה, לפי שאין דרך טויה בכך, וחכמה יתירה היתה בנשים אלו.

אף על פי שנראה לומר שמלאכה זו, מלאכת הטויה על גבי העזים, אסורה היא בשבת מן התורה מטעם שבות, כמו שכתבו הרמב"ן והרטיב"א, מכל מקום איננה מכלל מלאכות שבת, ולכן לא היתה התורה יכולה לומר: כל העושה בו כל מלאכה, שהרי לא כל מלאכות המשכן נאסרו בשבת ממקרא זה.

חתם סופר

נושאי ה'דף' בעלון

- הנהגות לתלמיד חכם או לכל אדם.....נדרים עב
- שליח להקדיש.....נדרים עב
- עשיית האשה רצון בעלה.....נדרים עג
- אם מותר לאדם נשוי לייבם.....נדרים עד
- אם אדם נטהר במקוה או כשיוצא מהמקוה.....נדרים עה
- אמירת קדיש בשבת קודם הקבורה.....נדרים עו
- כפתור ופרח.....עמוד 5

תוספת מיוחדת לקראת פורים

בכל שבוע יופיע בעלון
לקט סיפורים מובחרים
מגדולי ישראל

עמודים 6-7

לקבלת העלון באופן קבוע יש לשלוח בקשה ל: tora10@bezeqint.net

יום שב"ק כד אדר א

נדריס עא

נדרה ארוסה נתגרשה וחזרה ונתארסה

נערה ארוסה שנדרה ושמעו אביה ולא שמעו ארוסה, ונתגרשה בו ביום ונתארסה לאחר בו ביום אפילו למאה אביה ובעלה האחרון מפירים נדריה שנדרה בפני ארוס ראשון, מפני שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת שעדיין היא ברשות האב מפני שהיא נערה.

נדרה ארוסה ומת הארוס וחזרה ונתארסה

נדרה ארוסה ומת הארוס בין קודם שמיעה בין לאחר שמיעה, ושמעו האב, וחזרה ונתארסה בו ביום אפילו כמה פעמים, האב והארוס האחרון מפירים נדריה, ואם לא שמעו האב בו ביום וחזרה ונתארסה ושמעו אח"כ, אפילו אחר כמה ימים האב והארוס האחרון מפירים ביחד ביום שישמעו.

נערה ארוסה שנדרה ולא שמעו אביה ובעלה ונתגרשה

נערה ארוסה שנדרה, ולא שמעו אביה ובעלה ונתגרשה ונתארסה לאחר, אפילו אחר כמה ימים, כששמעו האב והארוס האחרון מפירים נדרה שנדרה בפני הארוס הראשון, הואיל ולא שמעו אותם.

אי גירושין כהקמה

מה שהתבאר בהלכות הקודמות שחוזרת לרשות האב לבטל מה שנדרה תחת הארוס ושמעו, דווקא כשמת הבעל מן הארוסין, אבל גירשה אין האב יכול להפך לא לבדו, ולא בשותפות ארוס אחר, ולא בשותפות הארוס הראשון, אפילו החזירה ביום השמיעה, כיון שיש ספק אם גירושין כהקמה, אבל לא שמעו הארוס נדרה וגירשה, דינה כמו לא שמעו ומת.

יום שישי כג אדר א

נדריס ע

אמר קיים ליכי שעה אחת

אמר קיים ליכי שעה אחת ועבר היום ולא הפך, הרי זה קיים.

אם כשעברה השעה אמר לה מופך ליכי

אמר לה קיים ליכי שעה אחת, וכשעברה השעה אמר לה מופך ליכי, הרי זה ספק.

נדרה האשה והתפיס בה הבעל או האב

נדרה האשה והתפיס בה הבעל או האב, שוב אינם יכולים להפך דהוי כקיום.

אימתי בעל מפר נדרי אשתו

הבעל מפר נדרי אשתו לבדו, משתכנס לחופה עד שתתגרש והגיע הגט לידה, היתה מגורשת מספק לא יפך לה.

אמתי אב מפר נדרי בתו

האב מפר נדרי בתו כל זמן שהיא קטנה או נערה אפילו נדרה ע"ד רבים, בגרה או נשאת שוב אינו יכול להפך.

נערה מאורסה שנדרה ובגרה

נערה מאורסה שלא שמעו אביה ובעלה את נדרה עד שבגרה שיצאה מרשות האב, אין הארוס יכול להפך לבדו.

מתנתא

יצירות הפאר של תלמוד בבלי המבואר הוצאת "עוז והדר" מהדורת

"דרכי נועם"

חוברת אחת בחודש (30 דף) בכריכה רכה

הש"ס המפואר של "עוז והדר" עם ההגהות והצינונים וההוספות החדשות

בתוספת

- ביאורי הגמרא
- כשריכת צוות ענק של ת"ח
- משנת ראשונים
- אליבא דהלכתא
- פניני הלכה
- תמצית הדף

"ובלכתך בדרך"

2 חוברות בחודש (15 דף) בכריכה רכה

הש"ס המפואר של "עוז והדר" עם ההגהות והצינונים וההוספות החדשות

בתוספת

- ביאורי הגמרא
- כשריכת צוות ענק של ת"ח
- משנת ראשונים
- ילקוט ביאורים
- אליבא דהלכתא
- פניני הלכה
- תמצית הדף
- כפתורי ופרח

פורמט פנינים

כריכה קשה ומתודדת (בגודל 26 ס"מ)

הש"ס המפואר של "עוז והדר" עם ההגהות והצינונים וההוספות החדשות

בתוספת

- ביאורי הגמרא בכריכת צוות ענק של ת"ח
- משנת ראשונים
- אוצרות הראשונים
- ביאורי רש"י
- ביאורי רמב"ם
- ילקוט ביאורים
- אוצר עיונים
- אליבא דהלכתא
- פניני הלכה
- תמצית הדף
- כפתורי ופרח
- הדוד וההדר

המהדורה הגדולה

כריכה קשה ומתודדת כהדפסה מאירת עיניים

הש"ס המפואר של "עוז והדר" (בתחילת הכרך - דפי הגמרא לפי הסדר, כולל המדרש"א) עם ההגהות והצינונים וההוספות החדשות

בתוספת

- ביאורי הגמרא בכריכת צוות ענק של ת"ח
- משנת ראשונים
- אוצרות הראשונים
- ביאורי רש"י
- ביאורי רמב"ם
- ילקוט ביאורים
- אוצר עיונים
- אליבא דהלכתא
- פניני הלכה
- תמצית הדף
- כפתורי ופרח
- הדוד וההדר

יצא לאור ב-2 פורמטים: גדול * פנינים

- פירוט ייחודי בתיאור ובשפת סמכות ואידיה תודנית
- ביאור מדויק ומקיף מיסוד על דברי הראשונים והאחרונים
- הפירוט נותן מענה לכל קושי שמתעורר ללמוד במהלך הלימוד
- מיוחד בגודל! הפירוט משולב גם עם גירסת הר"ן
- עבר את שכנת הביקורת של ראשי ישיבות רמ"ס ותלמידי חכמים מובהקים
- בחסמנות ובכריכת כל גדולי ישראל שלישי"א
- מתאים לכל יחודי בכל עת
- זמז זמז לנשיאה

מתנתא

מאורי עיני ישראל

מתיבתא במהדורת חדשה מסמכת מדרים עם ביאורי הגמרא ובאיור הר"ן בלבוש ב-2 כריכים!

הנהגות לתלמיד חכם או לכל אדם

בסוגיין. דרך תלמידי חכמים עד שלא היתה בתו יוצאת. **בבכור שור** (שבת קיד ד"ה המקפיד) למד מסוגיין שאף שהזכירו בכמה מקומות הנהגות מסוימות לתלמידי חכמים אין זה אומר ששאר אנשים אינם אמורים לנהוג כן אלא שלפי שהתלמיד חכם דרכו בכך הזכירו הנהגה זו על שמו שאף כאן הרי כל אדם ראוי שיעשה כן (בכור שור שבת קיד ד"ה המקפיד) וכן הוציא להלכה שכל אדם שחלוקו הפוך צריך להפכו כדרכו בעת התפילה ולא רק תלמיד חכם אם כי בגמרא לא הוזכר גנאי זה אלא בת"ת.

בגליוני הש"ס הביא דוגמאות נוספות לדבר והאריך בזה, עיי"ש.

שליח להקדיש

בפ"ת (יו"ד סי' רנח סק"א) הביא בשם **מהרי"ט** (ח"א סי' קכז) שכתב שאין אדם יכול לעשות שליח שיקדיש איזה דבר להקדש דדיבור של הקדש מילי נינהו ולא מימסרי לשליח.

אך בתשובת **נו"ב** (מהדו"ת יו"ד סי' קמז) בתשובה מבן המחבר האריך לתמוה עליו, שמה שאמרו מילי לא מימסרי לשליח היינו שאין השליח יכול לעשות שליח אחר במקומו אבל השליח הראשון יכול להיות גם לדברים בעלמא.

וכתב, ולא ידעתי איך נעלם מהגאון מהר"י **מטראני** אשר נהירין ליה כל שבילי דש"ס סוגיא דנדרים (עב), וסוגיא דנזיר (יב): דאומר לאפוטרופוס כל הנדרים שתדור אשתי כו' הפר לה דסובר רבי יונתן דיכול להפר דשלוחו של אדם כמותו ואף ר' יאשיה דפליג היינו מדמיעט קרא אישה יפרנו אבל אי לאו קרא הוה מצי להפר ע"ש בגמרא. הרי מפורש שבעל יכול למסור דברים לשלוחו דהא הך הפרה הוא רק מילי כמו הקדש ואפ"ה מצי לשויה שליח להפר לאשתו.

ובשו"ת שיבת ציון (סימן צד) כתב השואל ליישב דברי **המהרי"ט** שיש לומר שהמחלוקת של ר"י ור"י בנדרים ונזיר הוא הואיל וסברי כר"מ במסכת גיטין דמילי מימסרן לשליח, אבל דברי **מהרי"ט** הם לדידן דקיי"ל כר' יוסי דמילי לא מימסרן לשליח. אך **בשיבת ציון** שם לא הסכים עם מהלך זה וכתב, ואני אומר דזה גופא הוא תשובה על הרב **מהרי"ט** אם לדבריו צריכין אנו לאוקמי פלוגתא דר"י ור"י שלא אליבא דהלכתא ואיך פריך בסוגיא דנדרים ונזיר מפלוגתא דר"י ור"י אשר הם שלא אליבא דהלכתא, וכן במסכת ב"מ (צו.) קא פשיט הגמ' האיבעיא בשליח לענין שאלה בבעלים דתליא בפלוגתא דר"י ור"י וכתב הנ"י שם דיש פוסקים דפסקו כר' יונתן, ועוד אני אומר בסוגיא דמסכת גיטין (סז) קאמר מאחר שר"מ וחנינא איש אונו חולקין על ר' יוסי מה ראה רבי לומר הלכה כר' יוסי א"ל שתוק בני אלמלי ראית את ר' יוסי נימוקו עמו.

עשיית האשה רצון בעלה

בסוגיין. כדרב פנחס משמיה דרבא, דאמר: כל הנודרת - על דעת בעלה היא נודרת.

ברמב"ם (אישות פט"ו ה"כ) כתב, צוו חכמים על האשה שתהיה מכבדת את בעלה ביותר מדאי, ויהיה לו עליה מורא ותעשה כל מעשיה על פיו, ויהיה בעיניה כמו שר או מלך, מהלכת בתאות לבו ומרחקת כל שישנא, וזה הוא דרך בנות ישראל ובני ישראל הקדושים הטהורים בזיווגן, ובדרכים אלו יהיה ישובן נאה ומשובח.

כיוצא בזה כתב **בשלטי גבורים** (הגהות על המרדכי שלהי פרק החובל) שהאשה תהיה כפופה לפני בעלה, וז"ל אשה צריכה שתהא כפופה לפני בעלה בדברים ובמלאם ובבל דבר שירצה שנאמר ואל אישך תשוקתך לשון הר"ר חיים ברוך.

ובמדרש הגדול אמרו, היה לך שלא לשמוע ממנה שהיא טפלה לך ואין אתה טפל לה.

ביסוד חיוב האשה לכבד בעלה, נחלקו אם הוא מהתורה או דרבנן, עיין בארעא דרבנן (מערכת אות כ סי' שלג), **בשו"ת חיים שאל** (ח"א סי' כז), **בעין זוכר** (מערכת כ אות י), **בשדי חמד** (מערכת כ כלל עד).

ובהגהות מיימוניות (שם אות ס, הו"ד ברמ"א אבהע"ז סי' סט ס"ז) הביא **מתנא דבי אליהו**, וכי מה טיבה של יעל שבאתה תשועה גדולה על ידה, אמרו אשה כשרה היתה ועושה רצון בעלה, מכאן אמרו אין לך כשרה בנשים אלא אשה שעושה רצון בעלה.

אמנם כתב **באורח מישרים** (פרק לה בביאור אות ט) שאין לאשה לעשות רצון בעלה בדבר שאינו הגון.

כיוצא בזה דן **בשבט הקהתי** (ח"ד סי' שיח) אם האשה מצווה לשמוע לבעלה האומר לה שתקיל בעניין צניעות הבגדים, והשיב שודאי אין לה לשמוע לו שלא חמיר כיבוד הבעל מכיבוד אב ואם שאינו דוחה אף איסור דרבנן. ומה שאמרו בסוגיין שהבעל ציווה לאשתו שתלזל בכבוד החכם והאשה קיימה רצון בעלה, אין זה אלא משום שאותם החכמים מחלו על כבודם משום שלום בית. והוסיף לבאר שמה שהאשה שברה את הנרות על ראשו של בבא בן בוטא, ודאי היה אסור לה לנהוג כן, ובבא בן בוטא שאמר לה את עשית רצון בעלך היינו משום שמחל על כבודו, אבל ודאי שהיה אסור לה לעשות כן.

ועיין **בשו"ת אגרות משה** (יו"ד ח"א סי' רנה) שדן אם האשה צריכה לעשות עבור הבעל דבר שאינו נחוץ, כשהוא נגד כבוד אביה במותו, כגון לילך לחתונה בשנת אבל על אביה.

אם מותר לאדם נשוי לייבם

בשו"ת הרמב"ם (סי' שעג) נשאל במצרים שנהגו בתנאי כתובה שלא לשאת שני נשים, ואם ישא אשה שניה, הרי הוא מתחייב שאם הראשונה רוצה הוא מחוייב לתת גט לראשונה, ולשלם לה כתובתה. ונפל לפני אחד אשה ליבום, ואשתו הראשונה אומרת לו הרי יכול אתה לחלוץ, ואם תרצה לייבם, הרי אתה נושא מדעתך שני נשים, וחייב אתה לפוטריני בגט ולשלם כפי התנאי כנהוג במצרים.

והשיב הרמב"ם שיבום אינו נישואין בעלמא, כמבואר בסוגיין שהוא אשה שהקנו לו מהשמים, ולכן מותר לו לייבם אשה אחרת, אלא אם נכתב בפירוש בתנאים שלא ישא אשה אחרת, ולא ייבם אשה אחרת. וביאר הרמב"ם שטענת האשה שיכול לחלוץ אינה נכונה לפי שנפסק להלכה [לדעת הרמב"ם] שמצות יבום קודמת למצות חליצה, ומאחר והוא רוצה לקיים את המצוה מן המובחר, אין זה נחשב שיכול לחלוץ ליבמתו.

והנה הריב"ש (סי' שב) נשאל בדבר איש נשוי שנפלה לפניו אשת אחיו ליבום, ושאל איך מן הראוי שיעשה. [השאלה היתה לפי מנהג מקומו ק"ק אלג'יר שלא קיבלו עליהם חרם דרבינו גרשום, וגם נהגו שמצות יבום קודמת למצות חליצה].

והשיב הריב"ש שאמרו חז"ל שאם היבם זקן והיבמה ילדה או להיפך, ב"ד מיעצים לו עצה הוגנת שלא להכניס קטטה לתוך ביתו. והנה אם מצות יבום קודמת איך יועצים לו עצה שלא כהלכה. ובהכרח צריך לומר שאם יש לאדם מצות יבום או מצות חליצה, אך ע"י היבום הוא מכניס קטטה לתוך ביתו, מצד הלכה מצות חליצה קודמת. ואם כן הוא הדין במי שנשוי ורוצה לשאת עוד אשה, מצות חליצה קודמת, שהרי אילו יכניס אשה נוספת לביתו, הרי הוא מכניס קטטה לביתו, ובאופן זה מצות חליצה קודמת למצות יבום.

במהרי"ט (ח"א סי' קיח) נשאל לפי מנהג מקומו בק"ק קושטא, שנהגו להשבע שלא לשאת אשה על אשתו. וקידש אדם אשה, ונשבע לה כנהוג. ואח"כ מת אחיו, ונפלה יבמתו לפניו, והוא רוצה לייבמה, ולהקים לאחיו שם, וארוסתו רוצה לעכב מחמת השבועה שנשבע לה, ושאלו את המהרי"ט מה דינו, אם יכול לכנס את שניהם, או שמחוייב להוציא אחת מהם, ואיזה יגרש את ארוסתו בגט או את יבמתו בחליצה.

והשיב המהרי"ט שכבר נהגו בקושטא כפי כל הראשונים הסוברים שמצות יבום קודמת למצות חליצה. ואע"פ שכתב הריב"ש שאם הוא נשוי מצות חליצה קודמת, כל דברי הריב"ש הם רק במי שנשוי, אבל מי שרק אירס אשה, זו זקוקתו מכח הקידושין, וזו זקוקתו מכח היבום, ואין היבום נחשב מכניס קטטה לתוך ביתו, יותר מאשר לשאת את היבמה.

והאריך שם שאין זה דומה למקומות שנהגו שלא לישא שתי נשים מחמת חרם דרבינו גרשום, והאריך לבאר החילוקים בין איסור מחמת שבועה לבין איסור מחמת חרם. וסיים שם שטעמו של הרמב"ם הוא שמאחר ואשה הקנו לו מהשמים, ואפילו ע"י ביאה בזנות קונה אותה, הרי היא כבר אשתו, ואינה מחוסרת אלא כניסה לביתו בפועל, ואם יבמה אינו נחשב שנשא עוד אשה, מפני שלא הוא עשה בה קנין, ולכן לא נחשב שעבר על שבועתו.

אם אדם נטהר במקוה או כשיוצא מהמקוה

ידוע שיטת הכסף משנה (אבות הטומאה פ"ו ה"ז) שאין אדם נטהר בהיותו במי המקוה, אלא רק לאחר שיצא מן המקוה, נטהר מטומאתו.

באבני נזר (ח"מ סי' עב ד"ה איברא) הקשה על דבריו ממה שאמרו בסוגיין שלולי שהיה לימוד, היינו דורשים ק"ו מה מקוה מטהר את הטמאים, ק"ו שימונע מהכלי להטמא. וביאר הר"ן שהכונה למה שדרשו חז"ל שמי שנגע בטומאה כשהוא בתוך המקוה, נטמא. ומכח ק"ו היה ראוי לטהרו, שהרי הנמצא בתוך המקוה נטהר, וק"ו שלא יקבל טומאה.

ואילו לדברי הכסף משנה אין ק"ו, שהרי אינו נטהר בהיותו במים, אלא בעלותו מן המים, ובשעה שהוא עולה מן המים, הרי בודאי שיכול לחזור להטמא, וכי מפני שטבל פעם אחת לא יקבל יותר טומאה לעולם. ולכן מוכח מסוגיין שטהרה הוא בשעה שהוא במים עצמו.

וכתב עוד שעיקר דינו של הכסף משנה תמוה, שהרי בפסוק לא נאמר אלא ורחץ במים וטהר, ולא הוזכר בפסוק כלל שצריך לעלות מהמקוה. ובאמת בלשון חז"ל הוזכר טבל ועלה, ואולי אפשר נאמר שיש איזה הלכה למשה מסיני שאינו נטהר אלא בעליתו מן המקוה. אמנם לשון זה לא מצינו אלא בטבילת אדם, ולכן בטבילת כלים אי אפשר לחדש שיש הלכה למשה מסיני זו.

אמנם מסוגיין עדיין קשה, כי לכאורה מבואר שגם בטבילת אדם נטהר בהיותו במים, שהרי הגמרא בסוגיין מדברת על טבילת אדם, ולא על טבילת כלים.

והקשה עוד שהרי מבואר במהרש"ל ובמהרש"א (שבת לה:): שאם טבל אדם ולא עלה עד לאחר הערב שמש הוא טהור.

ולכן כתב שצריך לומר שגם לפי הכסף משנה בזמן שנמצא האדם במים מועלת לו הטבילה שאם העריב השמש לאחר שהיה במים, אע"פ שעדיין לא נטהר אינו צריך עוד הערב שמש, לאחר שיצא ויטהר. ואע"פ שהענין זה, כן צריך לומר בדעת הכסף משנה. ולפי זה כתב האבני נזר שאפשר ליישב את סוגיין גם לדעת הכסף משנה, מפני שהק"ו הוא שהטבילה במים מועילה לאדם שאינו צריך עוד הערב שמש, וא"כ ק"ו שאם נטמא במים לא יצטרך עוד הערב שמש לאחר שיצא, ולכן נצרך פסוק ללמדנו שבכל זאת אין הטבילה מועילה לו כלום אם נגע בטומאה בהיותו במים.

וראה שם שהאריך האבני נזר לתמוה שלדעת הכסף משנה איך אדם שבגדיו עליו יכול להטהר והרי אי אפשר לצמצם, ובהכרח שאם האדם או הבגדים יצאו קודם, ומיד ביציאתו נגע בשני שעדיין לא נטהר, ונטמא שוב.

ובפרי יצחק (ח"ב סי' לה) הוכיח שמדברי הרא"ש והר"ן בסוגיין מוכח שנטהר בהיותו במים, שלא כשיטת הכסף משנה שנטהר רק כשיוצא מן המים.

אמירת קדיש בשבת קודם הקבורה

כתב הט"ז (יו"ד סי' שעו סק"ד בסופו) מי שמת אביו בשבת, או שמת לפני שבת, ולא הספיקו לקבורו עד שבת, בשבת יאמר קדיש לעילוי נשמתו. ואע"פ שאין דיני אבילות נוהגים עד הקבורה, אין אמירת קדיש תלוי באבילות. אבל בחול לא יאמר קדיש לפי שהוא אונן, ואונן פטור מהתפילה. אך הש"ך (נקודות הכסף שם) השיג עליו, וכתב שאין לומר קדיש עד הקבורה, לפי שטעם הקדיש שהוא פודה מן הדין ומהגהיננום, ואם כן כל זמן שלא נקבר אין בו דין גהיננום. וכן כתב בעבודת הגרשוני שאין אומרים קדיש עד הקבורה.

בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ג סי' קס ענף ג) כתב שכמדומה לו שכן המנהג, שלא לומר קדיש עד הקבורה. אך האגרות משה מיישב את דינו של הט"ז, לפי שבאמת גם הט"ז מודה שאין דין גהיננום קודם הקבורה. אבל טעמו של הט"ז הוא שהקדיש שאומר הבן אף קודם הקבורה מועיל להמת שלא ידונו אותו כלל. שהרי ודאי המצות שעושה הבן אף קודם שמכניסים את אביו לדין, מועילים לאביו שלא ידונו אותו כלל או שיקילו את דינו.

והביא ראיה לסברא זו מסוגיין, שאמרו ק"ו אם מכורה כבר יוצאה, שאינה מכורה כ"ש שתצא, והוא הדין יש ק"ו אם הקדיש ושאר הדברים טובים שהבן עושה מועיל להוציאו מגהיננום לאחר שכבר נידון ונתחייב בדין, כ"ש שיועיל שלא ידונו אותו כלל. וכפי שמבואר במסקנת הסוגיא שבכל מקום אומרים ק"ו כעין זה, מלבד מקום שיש גזירת הכתוב שלא יועיל הק"ו, כגון בהפרת נדרים למ"ד שלא מועיל קודם שנדרה.

והוסיף ששייך אולי לומר שגם הש"ך לא נחלק אלא לענין שאין לחייב את הבן לומר קדיש, לפי שאביו עדיין לא נתחייב בדין, ולא מוטל עליו חיוב כיבוד להצילו. אבל הכל מודים שיש תועלת בהקדיש שיאמר הבן גם קודם הקבורה. ולחייב את הבן לומר קדיש גם קודם הקבורה אין ק"ו. וגם מאחר שהוא נפקא מינה רק כשימות בשבת, או ערב שבת שמוך לשבת כשלא היה זמן לקברו בערב שבת, ולא שכח כ"כ, לא תיקנו לומר קודם הקבורה קדיש. כיון שאין זה אלא מיעוט קטן. אבל כשרוצה הבן לומר קדיש, יש לו לומר, מאחר שבודאי יש תועלת לאביו, מכח הק"ו. והש"ך היה סבור שהט"ז כתב שחייב לומר, וע"ז השיג, אבל לא השיג שאם הבן רוצה לומר, שמותר לו לומר, ושיש עליו נשמה לאביו.

ורק בעבודת הגרשוני סובר שאין לומר כלל אפילו כשרוצה בעצמו לטובתו, שכתב גם יש טעם הגון שלא לומר קדיש כל זמן שלא נקבר. אבל א"כ מסתבר שטוב להבן כשרוצה לומר לטובתו, אך שאינו מחוייב.

וסיים האגרות משה שכמדומה לו שאביו זצ"ל היה סובר שטוב שיאמר קדיש. והביא שכן כתב הגשר החיים (פ"ל סי' ט סק"ב) שנוהגין לומר קדיש כהט"ז, אבל אינו דוחה אחרים שיש להם חיוב. וכתב האגרות משה שלפי מה שכתב שבאמת הוא עילוי נשמה אבל אינו חיוב על הבן, יש לזה טעם גדול ונכון מדוע נהגו לומר, אבל אינו דוחה אחרים שיש להם חיוב גמור לומר.

דרך תלמידי חכמים עד שלא היתה בתו יוצאה מאצלו אומר לה כל נדרים שנדרת בתוך ביתי הרי הן מופרין

לכן מתענים ביו"כ שהוא קודם [החופה] כמ"ש חז"ל אל תקרי מורשה וכו', וביו"כ ירד משה עם הלוחות, לכן מפרין נדרים קודם ואומרים כל נדרי כדאי' בגמ' נדרים דרך תלמידי חכמים כשבתו יוצאת מרשותו אומר לה כל נדרים וכו' וכן הבעל קודם שתבוא לרשותו אומר לה כל נדרים וכו' הן מופרין וכו'.

(אמרי פנחס שער ד שבת ומועדים)

אמרו לו לר"א ומה מקוה שמעלה את הטמאין מטומאתן אין מציל על הטהורים מליטמא

עוד זאת נדמה כפרת יוה"כ למקוה טהרה, במ"ש מקודם במשנה (פ"ח מ"ט) האומר אחטא ואשוב אחטא ויוה"כ מכפר אין יוה"כ מכפר, והיינו שמי שחוטא וסומך על כפרת יום הכיפור, הרי מראה בעצמו שאין מתחרט ובוש מחטאיו כלל, וסובר שעצמו של יום יהיה מכפר בעדו, והרי הוא כאילו סומך על טהרת יום הזה כדי לחזור אחר כך לחטאיו הראשונים, מאחר שאין מתחרט על מעשיו כלל, ובאופן זה הוא דומה למי שטובל במקוה ע"מ שאח"כ לא יקבל טומאה כשיגע בשרץ, שאין טבילה זו כלום, וכמו שאמרו בפ' נערה במסכת נדרים אמרו לו לרבי אליעזר מקוה יוכיח שמעלה את הטמאים מטומאתן, ואין מציל על הטהורים מליטמא וכו'.

וז"ש כאן אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים, ר"ל שצריכים אתם לטהר עצמיכם קודם בוא יום ה' הגדול, בתשובה, להסיר כל חציצה וכל סיג וחלאה, ואז אביכם שבשמים מטהר אתכם, ע"י אור הגדול אשר מתגלה ביום הכפור, שבזה נבדלו ישראל מכל אומה ולשון, ע"י השלשלת שקשר הוא ית' בכל איש מישראל, לבל ידח ממנו נדח, והוא מ"ש הכתוב (ויקרא טז ל) 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם', ר"ל שבאמת עיצומו של קדושת היום עצמו גורם כפרה לישראל, ע"י אור הגדול המתגלה אז להכניע כל דרגון דסט"א, שלכן אין שליטה לשטן אז כמבואר, אבל צריך לזה סיוע מאתכם, והוא מ"ש (שם) 'מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו', קודם בא יום ה' תטהרו עצמכם.

(שיח יצחק ח"א דרוש לשבת תשובה)

מכורה כבר יוצאה שאינה מכורה אינו דין שלא תמכר

ובוודאי יקיים הש"י המשנה הזאת, ולא ימכור ח"ו שום נפש מישראל מכירה חלוטה אף בזמן ההתרחקות ח"ו בכלל או נפש המרוחק ח"ו בפרט, על סמך זה שיגאל אותנו בעת קץ שיהיו כל ישראל קרובים ומקורבים להש"י, וכן לא ימכור ברע, על סמך ויגאל ביפה כנ"ל, רק שיתקיים בנו גם עתה המאמר הקדוש דהוה מרגלא בפומה קדישא דאבא מארן צוקלה"ה, בענין הזה מאמר חז"ל מכורה כבר יוצאה, שאינה מכורה אינו דין שלא תמכר.

(שבט מיהודה, חיי שרה)

מגדנות ומטעמים לשילוח המנות וסעודת החג, ואילו הוא - ביתו וליבו ריקים מכלום, ברגליים כושלות משים הוא לדרך פעמיו ללכת אל העיר קוזניץ הסמוכה, לפחות את 'מגילת אסתר' ישמע כתיקונה במעמד קהל ועדה מישראל מתוך פירסום הנס.

שמחה עילאית קידמה את פניו בהיכנסו לבית מדרשו של המגיד הקדוש רבי ישראל מקוזניץ זיע"א, חסידים ואנשי מעשה - אמונים אשר נאספו לשהות בצל הקודש ביום גדול זה, הסתובבו בפנים קורנות צוהלים ושמחים בשמחת היום, אבל הוא התהלך ביניהם כאבל בין חתנים וראשו בל עמו, שקוע בצרותיו וטרוד בדאגותיו מבלי יכולת להסיח דעתו מהם.

ברם מכיון ששמע את קריאת המגילה יוצאת מפי המגיד בקדושה ובטהרה כאילו היתה רוח אחרת עמו, האש הלוהטת משכה את נפשו אחריה עד ששכח את כל טרדותיו, השמחה הקדושה הדביקה גם אותו, ורגשי חדווה ועליצות מלאו את חדרי לבבו.

לאחר התפילה ניגש אליו המגיד ונתן לו שלום, ופנה אליו בשאלה ותמיהה: הרי יושב אתה בכפר פלוני הסמוך לכאן, ואיך זה שלא הבאת 'משלוח מנות' כדת היום... נבהל הלה מאוד ולשונו נעתקה מפיו, הרי אף לחם לפי הטף אין לו בביתו, וכי יוכל לקדם את פני הרב במשלוח מנות... אך תוך כדי כך נענה אליו המגיד - הלא פורים היום, התכבד נא לבוא איתנו אל הבית לשתות מעט לכבוד היום.

התלווה הלה עם בני החבריא קדישא שעלו אל בית המגיד, שם כבדוהו בין שרף ומגדנות ויצא משם שמח וטוב לב.

מרום שמחה על שזכה לשתות בבית המגיד יחד עם החסידים המופלגים בני העליה, וגם היין המשמח לבב אנוש עשה את שלו, התרוממה רוחו בקרבו והרהיב עוז בנפשו, נכנס אל בית סוחר היין בקול צהלה 'פורים שמח' ופנה אל הסוחר וביקש שיתן לו בהקפה בקבוק יין מובחר, ואמר לו: הנני סמוך ובטוח שאוכל לשלם בקרוב, אך גם אם לא - הרי פורים היום... נתרצה לו הסוחר ונתן לו מבוקשו, מאושש מהצלחתו המשיך אל חנות הפירות וכמעשהו בראשון כך מעשהו בשני, פנה אל המוכר וביקש ממנו כמה תפוחים גדולים בהקפה, ואמר לו: הנני סמוך ובטוח שאוכל לשלם בקרוב, אך גם אם לא - הרי פורים היום... וגם הוא נהנה מדבריו ונתן לו, משם רץ בשמחה גדולה אל בית המגיד וניגש ונתן לו כל זה ואמר 'הנה הבאתי לרבי משלוח מנות כדת', האיר לו הרב המגיד פנים ואמר לו - טוב עשית, אמנם תזכור שבכל שנה ושנה עליך להביא משלוח מנות, כמו שעושים כל בני הכפרים שבסביבה.

אחר הדברים האלה כשבא הכפרי העני לחזור לכפרו ולביתו,

מתנות לאביונים

צרופה אמרתך מאוד ועבדך אהבה

ישב הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זיע"א ביום הפורים והשתעשע בדינרי הזהב שנתנו לו כמשלוח מנות על ידי נגידי העיר ושועיה, עמד בנו הרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב זיע"א והביט במחזה בהשתוממות גלויה, הן מכיר הוא את אביו מעודו כשונא בצע ומואס בממון, ולמה שינה היום מידתו.

הסביר לו אביו פנים ואמר לו - כל השנה כולה מבזה אני את הממון כי מה תועלת לי בו, ומה יתן לי ומה יוסיף לי, אבל היום שאני, שהרי נצטוונו להעניק מתנות לאביונים, וכי מה אתן להם דבר שאינו נחשב אצלי למאומה, לכן מנסה אני להכניס את ערך הכסף בלבבי, כדי שאוכל ליתן ולהעניק כמצווה. (ניצוצי אור)

איש על הגלגל

נקלע הגאון רבי יוסף שאול נתנזון מלבוב זיע"א בעל "שואל ומשיב" לבית המדרש בצהרי יום הפורים ופגע באחד מגדולי עשירי העיר שהיה למדן מופלג וישב בבית המדרש ושקד על התורה, ניגש אליו וסילק את הגמרא מלפניו, הרים עליו קולו וגער בו בנזיפה - היום אין מקומך בבית המדרש לפתוח פיך ליד הגמרא, אלא שומה עליך לעמוד בביתך ליד קערה מלאה מעות ולפתוח את ירך ולהעניק 'מתנות לאביונים' לעניים שענייהם נשואות לזה היום. (החג פורים)

משלוח מנות

כי שפע עמים יינקו

קרני השמש החמימות הפציעו מבעד לסבך העבים ושילחו נגהות זהרורם על פני תבל ומלואה, אך אף הם לא העלו את האור במחשכי ליבו של יושב הכפר המתבוסס בעניו ודלותו, שוכב על מיטתו הרעועה בחורבתו המטה ליפול ומתבונן סביבו בעיניים לאות, ליבו יוצא על ילדיו שהלכו לישון אתמול ברעבונם - וכפי הנראה יצטרכו לעשות כן אף היום... השחר החדש אינו מביא לו בכנפיו שום בשורה, והידיעה שחג הפורים היום רק מוסיפה לו עוגמה על עגמתו.

בכל בתי ישראל מתכוננים בצהלה למצוות היום, מכינים

אך הדפיקות לא פסקו עד שנענתה האשה ואמרה שהיא מכירה שהוא קול הערל שמביא להם את הירקות מזמן לזמן, והלכה ופתחה לו.

כיון שנכנס לתוך הבית נדהמו לראותו חבול ופצוע מגואל כולו בדם, מיד מיהרו לרחוץ את פניו ולחבוש את פצעיו, הושיבוהו ליד השולחן ונתנו לו פת לחם וכוסית יי"ש להחיות את נפשו ולהשיב את רוחו, לאחר שאכל ושתה והיטיב ליבו סיפר להם שבנו יחידו כעס עליו והתקוטט עמו והכהו מכות רצח והשליכו החוצה מביתו, ואלמלא שהם פתחו לו את הדלת הרי כבר היה מת מכאב המכות וגודל הקור, ועכשיו - סיים הערל את דבריו, שבני נהפך עלי לאכזר ורוצח ורק אתם ריחמתם עלי להציל את נפשי, גמרתי בדעתי שהוא לא ייהנה כלום מכל רכושי הרב שצברתי בעמל כפי, אלא הכל אעניק לכם.

ופנה אל היהודי ואמר לו: עתה בא וצא עמי אל היער ואראה לך את מקום המטמון ששם החבאתי כל רכושי, אשר באמת היה בדעתי לגלות אותו לבני קודם מותי, ועכשיו אגלה אותו רק לך כדי שיהיה בשבילכם לבד במתנה ולא יהיה לבני הסורר חלק בזה, תיכף ומיד קמו שניהם ויצאו אל היער, והערל הראה ליהודי את האילן שתחתיו הניח את אוצרו.

לא עברו ימים מועטים והערל שלא התאושש מגודל המכות התפגר ומת, מיד כאשר שמע כן הכפרי יצא היערה וחפר במקום המסומן ומצא המטמון בשלמות ונתעשר עושר רב שהיתה לו ולזרעו אחריו.

ואכן קיים האיש מני אז את דבר המגיד כאשר חזה ואמר לו, ומדי שנה בשנה הביא לו משלוח מנות כראוי וכיאה מתוך הרחבה גדולה. (ספרן של צדיקים)

חשב בדעתו הן בני ביתי עטופים ברעב ואינם יודעים כלל משמחת פורים, למה שלא אעשה כן גם לביתי ואשמח אף אותם, וממחשבה למעשה, ניגש אל בית המזיגה וביקש שימזגו לו מידה יין שרף בהקפה, באמרו: בטוח אני שאוכל לשלם מחירו בהקדם, אך גם אם לא - הרי סוף כל סוף פורים היום... ולאחר שקיבל את מבוקשו פנה אל בית האופה וגם שם דיבר כדברים האלו וביקש כיכר לחם בהקפה, וכאשר קיבל גם זאת הוסיף ללכת אל חנות המזון וביקש כמה דגים מלוחים בהקפה שהרי מה להם לדאוג אם לא יהיה לו לשלם 'הלא פורים היום', וגם שם נתנו לו לכבוד היום.

כאשר ידיו מלאים בכל טוב מיהר לחזור חיש לביתו הכפרה, ולא היתה ביאה כיציאה, בעוד שביציאתו מביתו הלך לאיטו בלב מר ונפש עגומה הרי בחזרתו נשא לבו את רגליו בשמחה ובצהלה, כאשר בא פתח הבית פצה בקול רינה 'פורים היום' 'פורים היום', בני ביתו וילדיו עמדו משתוממים ונדהמים ולא ידעו מה היה לו, חששו שמא נשתבשה עליו דעתו ח"ו, הרי מכירים הם אותו מימים ימימה ומעולם לא ראוהו בכך, מתהלך תדיר סר וזעף וענת עצב שרויה על פניו, ועכשיו לשמחה מה זו עושה.

אך הוא לא נתן להם להשתהות הרבה מיהר והוציא את הלחם והמאכלים וערך השולחן לפניו, ואמר 'אכלו ושתו וייטב לבבכם שהלא פורים היום', מיד מיהרו כולם והסבו אל השולחן, כיון שאכלו ושבעו הוסיפו לשתות כמה כוסות יותר מלימודם כדת היום ונתמלאו ששון ושמחה וקמו לרקד, וכה עמדו ורקדו ברוב רינה וצהלה שעות ארוכות אל תוך הלילה.

תוך כדי שמחתם וריקודם הפסיקם קול דפיקות עזות על הדלת, האשה מיהרה מיד לשאול את מי מבקשים, וכאשר שמעו שזה אחד משכניהם הערלים נענה האיש ואמר הנה הם כבר מתקנאים בשמחתנו ובאים להפריע, וציווה שלא לפתוח הדלת,

לקראת פורים ניתן יהיה להשיג את כל מהדורות תלמוד בבלי המפואר 'עוז והדר' מהדורת פריעדמאן

במוקד המנויים: 1800-22-55-66

משנת המועדים

כל עניני פורים בשני כרכים

מגילת אסתר עם כל המפרשים * מתיבתא * מהרש"א * ילקוט מפרשים * לוח התאריכים
משנה תורה להרמב"ם * מפרשי היד החזקה * משנה ברורה המבואר * ערוך השולחן
שני לוחות הברית * קדושת לוי * תפארת שלמה * סיפורים מצדיקי הדורות

מוקד הזמנות: 1800-22-55-66
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מאז ומקדם, ספרי הקודש הם לב ליבו של העם היהודי, והכלי דרכו מתאחדת ומתעצמת התורה עם למדידת. ראשונים ואחרונים, בביאור הש"ס, בפענוח ובתיקון של מאות ספרים, מהם ספרי יסוד בכל בית, ומדי חודש
"עוז והדר", מפעל הספרים התורניים הגדול בעולם ובהיסטוריה היהודית כולה, מחולל בדורנו מהפכת ענק בכל
חודשו הולכים ונשלמים פרויקטים מדהימים בעוצמתם המגשימים לכל לומד באשר הוא, שורה ארוכה ביותר
של ספרים ספוארים, בכלים נאים המרחיבים דעתו של אדם. "עוז והדר" - תורה ופארה בכריכה אחת.
הקשוד לספרייה התורנית. 500 אברכים תלמידי חכמים יודעי ספר עוסקים מטביב לשעון בההדרת ספרי